

اطلاعات INFORMIOLOGY

چکیده

هدف این پژوهش بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهر کرد است. روش پژوهش توصیفی-پیمایشی و گردآوری داده‌ها از طریق پرسشنامه انجام شده است. جامعه آماری پژوهش ۳۷ نفر است که تعداد ۳۳۵ نفر (۱۲۷ مرد و ۱۰۸ زن) را براساس روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. نتایج حاصله نشان داد: بانک‌های اطلاعاتی پیوسته، اینترنت، و نشریات از جمله مهم‌ترین منابع مورد استفاده جامعه آماری هستند. مهم‌ترین مبرم و منابع اطلاعاتی جهت جستجو، موتورهای جستجو با میانگین ۳/۲ و پایگاه اطلاعاتی Science Direct با میانگین ۳/۱ بوده است. همچنین اکثریت جامعه مورد مطالعه مشکل اصلی را غیر ارتقای سواد اطلاعاتی فقدان منابع چاپی و عدم وجود اینترنتیکی کافی و مورد نیاز دانسته‌اند. و جهت رفع مشکل اکثریت آنها برگزاری کارگاه‌های آموزشی سواد اطلاعاتی را پیشنهاد نمودند. نتایج نهایی نشان داد که دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهرکرد از سواد اطلاعاتی بالاتر از حد مرسوم برخوردار هستند و طبق آزمون از بین سواد اطلاعاتی دانشجو تحصیلات تکمیلی مورد مطالعه، رابطه معناداری وجود دارد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی
شهرکرد

تحلیل سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهرکرد

زهرا امیری
دکتر حسن کیانی
دکتر مظفر چشمه‌سهرابی

کلیدواژه‌ها: سواد اطلاعاتی، سواد اطلاعاتی، دانشجو تحصیلات تکمیلی، دانشگاه شهرکرد.

تحلیل سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی

دانشگاه شهرکرد

زهرا امیری^۱
دکتر حسن گلشن^۲
دکتر مظفر چشمه‌سورانی^۳

مقدمه

سواد بر گرفته از اصطلاح آلمانی *Information Literacy* میبویس است که سبب ظهور آن معیار را نیروی گهرا و فلسفی بسیار طولانی دارد (نظریه ۱۹۸۱، ۲۱). سه ساله هزاران دانشجو در سراسر جهان دانش و آشنایی با این رشته که با پایگاههای اینترنتی، فهرستهای پیوسته و پایساینها و... سروکار دارند، اما دانش پیچیدگی استوار از آن را ندارند (اصطلاح ۱۹۸۳، ۲۱۵). هدفی است مستمرس به اطلاعات نوره نیاز از جهان آسوده اطلاعات موجود خود مهارت‌های خاص را می‌طلبد که به سواد اطلاعاتی تعبیر شده است. گمانی که قائد این توانمندی‌ها باشد پیوسته در اقتباس *Information Literacy* عظیم اطلاعات سرزنگم هست (برونستلر، ۱۹۸۳، ۱۹۸۰).

رساله جامع علوم انسانی

از آنجایی که پژوهش، یکی از اساسی‌ترین فعالیت‌ها در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی است لذا لازم است دانشجویان که یکی از ارکان رشد علمی هستند از توانایی‌های لازم برای تولید علمی بهره‌مند باشند و این امر در سایه داشتن سواد اطلاعاتی سرعث بیش‌تر می‌باشد.

در سال‌های اخیر موضوع سواد اطلاعاتی توجه بسیاری را در حوزه کنش‌داری و اطلاع‌رسانی به خود جلب کرده است. پژوهش‌ها، مقالات، پایان‌نامه‌ها و همایش‌های علمی

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد علوم
- کنش‌داری و اطلاع‌رسانی دانشگاه
۲. دانشجو و استاد دانشگاه
۳. استاد گروه کنش‌داری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شهرکرد
۴. استاد گروه کنش‌داری و اطلاع‌رسانی دانشگاه صنعتی

که در این خصوص برکنار می‌شوند همه بیاگر اهمیت و ضرورت توجه به مفهومی سواد اطلاعاتی است به رکنی سواد اطلاعاتی چیست و چرا تا این حد به آن پرداخته می‌شود، برای پاسخ به این سؤال لازم است تعریفی از سواد اطلاعاتی ارائه شود. با وجودی که تعاریف متعددی تاکنون برای سواد اطلاعاتی ارائه شده است. شاید بتوان گفت تعریف ارائه شده از سوی کمیته سواد اطلاعاتی انجمن کتابداران آمریکا از لحاظ معنایی تعریفی فوق را تحت شمع قرار داده است. طبق این تعریف سواد اطلاعاتی توانایی تشخیص، جایی، فزونی و استفاده مؤثر از اطلاعات است.

نظام آموزش دنیای کنونی برای غلبه بر مشکلات و تربیت نسلی که توانایی سازش با نیازهای جامعه دانش محور و کسب قدرت لازم را داشته باشند، آموزش سواد اطلاعاتی را در دستور کار خود قرار داده است و آن را ابزار بقا، در این جهان مشغول می‌داند. تا بدین ترتیب طالبان علم، خود را با تغییرات علمی و آموزشی و نیازهای متفاوت کاری آشنا سازند. دانشجویان تحصیلات تکمیلی با توجه به لزوم روزآمدسازی اطلاعات خود و درگیر بودن در امر آموزش و پژوهش، از نیازمندان جدی و دائم اطلاعات به شمار می‌آیند و به همین دلیل مورد توجه برنامه‌های توسعه سواد اطلاعاتی می‌باشند.

دانشگاه شهرکرد یکی از دانشگاه‌هایی است که دارای مقاطع تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد و دکتری است. کتابخانه مرکزی و کتابخانه‌های دانشکده‌های این دانشگاه با محوره‌های گوناگون از کتب لاتین و فارسی، پایان‌نامه‌ها، بانک‌های اطلاعاتی، نشریات و منابع مرجع مسروبه پذیرای تعداد زیادی از دانشجویان در زمینه امور پژوهشی هستند. بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان می‌تواند با مهارت‌های یادگیری مستقل و مادام‌العمر می‌تواند به پیشرفت و برپایی این جامعه و هم‌پوشانی رفع کمبودهای احتمالی آن بیانجامد.

تحقیق حاضر سعی دارد به بررسی میزان سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهرکرد پرداخته تا با شناسایی نارسایی‌های احتمالی در سواد اطلاعاتی پیشنهاداتی علمی در جهت رفع آنها ارائه و بدین ترتیب به افزایش توانایی‌های آنان کمک نماید.

پرتال جامع علوم انسانی

اهداف پژوهش

هدف اصلی از این پژوهش، بررسی سواد اطلاعاتی موجود در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهرکرد است. از نحوه و تحلیل اطلاعات به دست آمده، مجراها و منابع کسب اطلاعات جامعه مورد مطالعه و مشکلات آنان در دستیابی به این مجراها و منابع اطلاعاتی شناسایی می‌شود.

همچنین اهداف فرعی این پژوهش عبارتند از:

۱. تعیین وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهرکرد.

۱. تعیین میزان مهارت دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهر کرمان در تشخیص نیاز اطلاعاتی و شیوه‌های دسترسی به اطلاعات.

۲. شناسایی راهکارهای بهبود سواد اطلاعاتی در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهر کرمان.

۳. تعیین میزان نیاز دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهر کرمان به آموزش سواد اطلاعاتی.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اصلی

دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهر کرمان از سواد اطلاعاتی بالاتری برخوردارند.
شوسط برخوردارند.

فرضیه فرعی

سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان دختر و پسر دوره تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهر کرمان تفاوت معنی‌داری با هم ندارد.

پرسش‌های اساسی

۱. سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهر کرمان به چه میزان است؟

۲. میزان مهارت دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهر کرمان در تشخیص نیاز اطلاعاتی و شیوه‌های دسترسی به اطلاعات به چه اندازه‌ای است؟

۳. راهکارهای بهبود سواد اطلاعاتی در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهر کرمان چگونه است؟

۴. میزان نیاز دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهر کرمان به آموزش سواد اطلاعاتی به چه اندازه‌ای است؟

۵. آیا علل حسرت در دستیابی به سواد سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهر کرمان چیست؟

روش شناسایی پژوهش

روش تحقیق پیمایشی از نوع توصیفی است. جامعه آماری مورد بررسی در این پژوهش را دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهر کرمان که ۱۳۷ نفر هستند تشکیل می‌دهد که از میان آنها ۳۳۵ نفر، پسر ۱۸۸ زن و ۱۲۲ مرد به صورت تصادفی انتخاب شدند. در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده شده است. ابتدا پرسشنامه‌های شامل ۲۹ سؤال

سه تبه شده و بین 15 نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی توزیع گردید تا اعتبار و روایی آن آزموده شود. پس از تأیید پرسشنامه توسط اساتید راهنما و مشاور، در نهایت 320 پرسشنامه در اختیار دانشجویان تحصیلات تکمیلی فرار گرفت. که در مجموع همین تعداد صورت داده شد و مبنای تجزیه و تحلیل فرار گرفت. یافته‌های این پژوهش پس از جمع‌آوری با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی (آزمون‌های آ و تی) و با کمک نرم‌افزار SPSS v. 15 مورد تجزیه و تحلیل فرار گرفت.

پیشینه پژوهش در داخل و خارج

در خصوص سواد اطلاعاتی تحقیقات فراوانی در داخل و خارج کشور انجام شده است که فقط به چند مورد از آنها اشاره می‌شود:

پربرخ و مقدس‌زاده (1378)، در پژوهشی با عنوان «سواد اطلاعاتی (پژوهشی پیرامون چگونگی کسب سواد اطلاعاتی)» به بررسی این که آیا دانشجویان مقطع کارشناسی فرزند در سه دانشکده علوم فیزی و اقتصاد، کشاورزی و علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی مشهد سبب به مهارت‌های سواد اطلاعاتی هستند و آیا نیاز به آموزش در جهت کسب این توانایی‌ها را احساس می‌کنند، پرداختند. تحلیل داده‌ها نشان داد که اکثر این دانشجویان به مهارت سواد اطلاعاتی مجهز نیستند، اما در عین حال معتقدند که باید این توانایی‌ها را به دست آورند و علی‌رغم این که کتابخانه مهم سزایی در شکل‌گیری و پرورش مهارت‌های سواد اطلاعاتی در دانشجویان دارند، ولی اکثر پاسخ‌دهندگان در این پژوهش، نقش قابل ملاحظه‌ای را در این ارتباط برای کتابخانه در نظر نگرفتند.

ویر و جانسون* (2001)، تحقیقی در رابطه با مفهوم سواد اطلاعاتی از دیدگاه دانشجویان و مقایسه آن با هفت مرحله سواد اطلاعاتی بروس انجام دادند. آنها به این نتیجه رسیدند که دانشجویان جست‌وجوی اطلاعات و منبع را در مفهوم سواد اطلاعاتی تشخیص می‌دهند و بر روی نقش فن‌آوری اطلاعات نیز تأکید دارند که این اشاره به سه مرحله اول سواد اطلاعاتی بروس دارد. در طول دوره گلراندن واحدهای درسی سواد اطلاعاتی دانشجویان نسبت به مفهوم فن‌آوری‌های اطلاعاتی تغییر یافت و از آن به بعد از دید آنها مفهوم سواد اطلاعاتی به معنای ارزیابی، کاربرد و سازماندهی اطلاعات بود و این اشاره به چهار مرحله دیگر سواد اطلاعاتی بروس دارد. دانشجویان هم‌چنین متذکر شدند که روش‌های ساختاری و فعال یاددهی و یادگیری براساس سواد اطلاعاتی در مقایسه با آموزش از طریق سخنرانی و جزوات باعث افزایش یادگیری و درک آنها می‌گردد.

برین و همکاران (2008)، در مقاله‌ای تحت عنوان «مهارت‌های سواد اطلاعاتی دانشجویان پرستاری، قبل و بعد از آموزش»، که در پنجمین کنفرانس بین‌المللی مادام‌المر در استرالیا

برگزار شد. به بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های اطلاع‌یابی دانشجویان پرداخته‌اند. در این مقاله اشاره می‌شود که دانشگاه کویراند جنوس در سبزلیله گنجان آموزش‌های سواد اطلاعاتی را در برنامه‌های درسی پرستاران ضروری جهت ارتقاء کیفیت دانش فارغ‌التحصیلان می‌داند. آنها با روش پیمایشی، دانشجویان سال اول پرستاری را مورد مطالعه قرار داده و با استفاده از پرسشنامه و تحلیل داده‌های به دست آمده، به این نتیجه رسیدند که گنجان چنین آموزش‌هایی در دروس رشته پرستاری سودمند است.

تجزیه و تحلیل یافته‌ها

تجزیه و تحلیل یافته‌ها در دو سطح توصیفی و تحلیلی انجام شده است.

الف. یافته‌های توصیفی تحلیلی

۱. جنس پاسخگویان

جدول ۱. آماره‌های توصیفی جنس پاسخگویان

جنس	فردی	درصد فردی
مرد	۱۲۷	۲۲/۹
زن	۱۸۸	۵۶/۱
کل	۳۱۵	۱۰۰

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که از میان پاسخگویان مورد بررسی در این تحقیق، ۵۶ درصد آنها زن و حدود ۲۲ درصد آنها مرد بودند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

۲. سن پاسخگویان

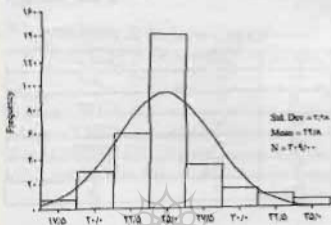
جدول ۲. آماره‌های توصیفی سن پاسخگویان

حدافل	۱۸	میانگین	۲۹/۷
حداکثر	۲۶	وزیرتیس	۱۰/۷
دلت تغییرات	۱۸	انحراف معیار	۳/۲
تعداد مشاهدات	۳۰۹	missing	۲۶

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود حدافل سن دانشجویان مورد بررسی

در این تحقیق ۱۸ سال و حداکثر سن آنان ۲۶ سال بوده است. میانگین سن دانشجویان نیز حدود ۲۵ سال است. انحراف معیار حدود ۳ است که نشان دهنده میزان پراکندگی داده‌های مربوط به سن دانشجویان است. با توجه به نمودار ۱ ملاحظه می‌شود که سن اکثر دانشجویان مورد بررسی در این تحقیق حدود ۲۵ سال بوده است.

نمودار زیر سن پاسخ‌گویان را نشان به خوبی نشان می‌دهد.

نمودار ۱. نمودار هیستوگرام سن پاسخ‌گویان

۳. مقطع تحصیلی دانشجویان

جدول ۳. آماره‌های توصیفی مقطع تحصیلی دانشجویان

کلی	مقطع تحصیلی دانشجویان			جنس	
	دکتري (Ph.D.)	دانشکده	کارشناسی ارشد	مرد	زن
۱۲۷	۵۷	۱۰	۸۰	فراوانی	مرد
۲۰/۱۰۰	۲۸/۲۸	۱۸/۱۰	۲۶/۵۲	درصد	
۱۸۸	۲۷	۸	۱۱۳	فراوانی	زن
۲۰/۱۰۰	۱۳/۳۵	۳/۹	۲۶/۵۰	درصد	
۲۲۵	۸۴	۱۸	۱۲۳	فراوانی	کلی
۲۰/۱۰۰	۴۰/۳۷	۸/۵	۲۶/۵۷	درصد	

برگزار شد. به بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های اطلاع‌یابی دانشجویان پرداخته شد. در این مطالعه اشاره می‌شود که دانشگاه کویت در استرالیا گنجینه‌ای آسرتی‌های سواد اطلاعاتی را در برنامه‌های درسی پرستاران ضروری جهت ارتقاء کیفیت دانش فارغ‌التحصیلان می‌داند. آنها با روش پیمایش، دانشجویان سال اول پرستاری را مورد مطالعه قرار داده و با استفاده از پرسشنامه و تحلیل داده‌های به دست آمده به این نتیجه رسیدند که گنجینه‌های آسرتی آموزش‌هایی در مورد سواد و سبب پرستاری موجود است.

تجزیه و تحلیل یافته‌ها

تجزیه و تحلیل یافته‌ها در دو سطح توصیفی و تحلیلی انجام شده است.

لقد یافته‌های توصیفی تحقیق

1. جنس پاسخگويان

جدول 1. آمارهای توصیفی جنس پاسخگويان

جنس	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	177	22.9
زن	188	51.1
کلی	365	100

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که از میان پاسخگويان مورد بررسی در این مطالعه، 54 درصد آنها زن و حدود 22 درصد آنها مرد بودند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

2. سن پاسخگويان

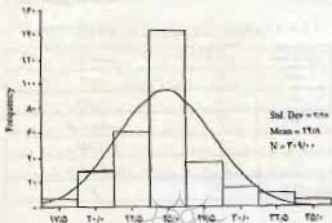
جدول 2. آمارهای توصیفی سن پاسخگويان

حداقل	18	میانگین	22.4
حداکثر	39	واریانس	1.72
دسته نهمین	18	تحراف معیار	2.1
تعداد مشاهدات	309	missing	29

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود حداقل سن دانشجویان مورد بررسی

در این تحقیق ۱۸ سال و حداکثر سن آنان ۲۶ سال بوده است. میانگین سن دانشجویان نیز حدود ۲۵ سال است. انحراف معیار حدود ۲ است که نشان دهنده میزان پراکندگی داده‌های مربوط به سن دانشجویان است. با توجه به نمودار ۱ ملاحظه می‌شود که سن اکثر دانشجویان مورد بررسی در این تحقیق حدود ۲۵ سال بوده است.

نمودار زیر سن پاسخ‌گویان را نشان به خوبی نشان می‌دهد.

نمودار ۱. نمودار میسوزگرم سن پاسخ‌گویان

۳. مقطع تحصیلی دانشجویان

جدول ۳. آماره‌های توصیفی مقطع تحصیلی دانشجویان

کل	مقطع تحصیلی دانشجویان			جنس	
	دکتری (Ph.D.)	دانشجوی دکتری	کارشناسی ارشد	مرد	زن
۱۹۷	۵۷	۶۰	۸۰	فراتر	مرد
۲۰/۹۰۰	۳۸/۳	۳۸/۹	۲۹/۵۲	درصد	
۱۸۸	۴۷	۸	۱۱۳	فراتر	زن
۲۰/۹۰۰	۲۹/۳۵	۲۳/۲	۱۶/۶۰	درصد	
۳۳۵	۱۱۱	۱۸	۱۹۲	فراتر	کل
۲۰/۹۰۰	۲۰/۳۷	۲۹/۵	۲۶/۵۷	درصد	

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که از ۱۲۷ نفر دانشجوی مورد بررسی در این تحقیق ۸۰ نفر دانشجوی دوره کارشناسی ارشد، ۱۰ نفر دانشجوی رشته دامپزشکی و ۵۷ نفر نیز دانشجوی دوره دکتری بوده‌اند. همچنین از ۱۸۸ نفر دانشجوی زن مورد بررسی در این تحقیق، ۱۱۳ نفر کارشناسی ارشد، ۸ نفر دانشجوی دامپزشکی و ۶۷ نفر نیز دانشجوی دوره دکتری (Ph.D) بوده‌اند.

۲. رشته تحصیلی دانشجویان

جدول ۲. ابعادهای توصیفی رشته تحصیلی پاسخ‌گویان

درصد فراوانی	فراوانی	رشته تحصیلی
۶/۶۸	۶۱	تسلی
۸/۶	۴	علوم پایه
۵/۷	۲۶	فنی و مهندسی
۵/۶۱	۱۲۹	کشاورزی
۷/۳۰	۱۰۳	دامپزشکی
۰/۸۰۰	۲۲۵	کلی

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که رشته تحصیلی اکثر دانشجویان مورد بررسی در تحقیق همی حدود ۶۲ درصد آنها کشاورزی بوده است. حدود ۳۱ درصد دانشجویان رشته‌های دامپزشکی، حدود ۱۸ درصد دانشجویان رشته‌های علوم تسلی، حدود ۸ درصد فنی و مهندسی و حدود ۲ درصد نیز دانشجویان رشته‌های علوم پایه بوده‌اند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

میهن‌خانه‌های تحلیلی تحقیق

۱. میزان استفاده از رایانه در انجام کارهای روزانه

جدول ۵. میزان استفاده از رایانه در انجام کارهای روزانه

درصد فراوانی	فراوانی	استفاده از رایانه در انجام کارهای روزانه
۹/۹	۳۳	بسیار کم
۹/۳	۳۱	کم
۲۲/۱	۱۱۶	متوسط

جدول ۵. (ادامه)

درصد فراوانی	فراوانی	استفاده از رایانه در انجام کارهای روزانه
۳۰/۱	۱۰۲	زیاد
۷/۵	۲۵	خیلی زیاد
۱۰۰/۰	۳۳۵	کل

$$n = 337$$

$$X_p = 169/7$$

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که اکثر دانشجویان مورد بررسی در این تحقیق یعنی حدود ۳۳ درصد آنان به میزان متوسطی از رایانه در انجام کارهای روزانه استفاده می‌کنند. حدود ۳۰ درصد آنان به میزان زیاد، حدود ۱۰ درصد به میزان بسیار کم، حدود ۹ درصد به میزان کم و حدود ۸ درصد نیز به میزان زیادی از رایانه برای انجام کارهای روزانه استفاده می‌کنند. با توجه به این که مقدار X_p دو محاسبه شده یعنی ۱۶۹/۷ با درجه آزادی ۹ و در نظر گرفتن ۰/۰۵ احتمال خطا از مقدار X_p در جدول، یعنی ۹/۱۶۹ بزرگتر است بنابراین، با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت که میزان استفاده اکثر دانشجویان از رایانه در انجام کارهای روزانه به میزان متوسطی است.

۲. میزان توانایی یافتن اطلاعات از طریق منابع

جدول ۶. میزان توانایی یافتن اطلاعات از طریق منابع

درصد فراوانی	فراوانی	میزان توانایی یافتن اطلاعات از طریق منابع
۷/۵	۲۵	بسیار کم
۷/۸	۲۶	کم
۵۲/۵	۱۷۲	متوسط
۳۰/۲	۱۰۲	زیاد
۱/۸	۶	خیلی زیاد
۱۰۰/۰	۳۳۵	کل

$$n = 337$$

$$X_p = 170/5$$

با توجه به جدول فوق، مشاهده می‌شود که میزان توانایی اکثر دانشجویان مورد

با توجه به جدول فوق مشاهده می شود که از ۱۳۷ نفر دانشجوی مرد، نوزده نفر در این لحاظ ۵۸ نفر دانشجوی دوره کارشناسی ارشد، ۶۰ نفر دانشجوی رشته مایوسگی و ۵۷ نفر نیز دانشجوی دوره دکتری بودند. همچنین از ۱۸۸ نفر دانشجوی زن، نوزده نفر در این لحاظ ۱۱۳ نفر کارشناسی ارشد، ۵۸ نفر دانشجوی مایوسگی و ۱۶ نفر نیز دانشجوی دوره دکتری (۳۹٪) بودند.

۹ رشته تحصیلی دانشجویان

جدول ۹: توزیع نوسازی رشته تحصیلی دانشجویان

رشته تحصیلی	فردی	درصد فردی
اسفند	۲۱	۱۰٪
علوم پایه	۵	۲٪
فیزیک و مهندسی	۲۲	۱۰٪
کشاورزی	۱۳۹	۶۳٪
پایه پزشکی	۱۱۳	۵۲٪
کل	۲۲۲	۱۰۰٪

با توجه به جدول فوق مشاهده می شود که رشته تحصیلی اکثر دانشجویان دوره پزشکی در این لحاظ ۶۳ درصد آنها کشاورزی بودند. استاد محترم ۲۵ درصد دانشجویان رشته های مایوسگی، حدود ۱۸ درصد دانشجویان رشته های علوم پایه، حدود ۱۰ درصد فیزیک و مهندسی و حدود ۲ درصد نیز دانشجویان رشته های علوم پایه بودند.

به یافته های تحقیق پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
در میزان استفاده از رایانه در انجام کارهای روزانه
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

جدول ۱۰: میزان استفاده از رایانه در انجام کارهای روزانه

استفاده از رایانه در انجام کارهای روزانه	فردی	درصد فردی
بسیار کم	۲۲	۱۰٪
کم	۲۱	۹٪
متوسط	۱۷۹	۸۱٪

جدول ۵. (ادامه)

درصد توانایی	توانایی	استفاده از رایانه در انجام کارهای روزانه
۴۰/۱	۱۰۲	زیاد
۷/۵	۱۵	خیلی زیاد
۱۰۰/۰	۳۳۵	کلی

Sig=۰/۰۰۰۱

X²=۱۴۷۷

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که اکثر دانشجویان مورد بررسی در این تحقیق پیش حدود ۲۳ درصد آنان به میزان متوسطی از رایانه در انجام کارهای روزانه استفاده می‌کنند. حدود ۲۰ درصد آنان به میزان زیاد حدود ۱۰ درصد به میزان بسیار کم، حدود ۹ درصد به میزان کم و حدود ۸ درصد نیز به میزان زیادی از رایانه برای انجام کارهای روزانه استفاده می‌کنند. با توجه به این که مقدار خری در سلب شده یعنی ۱۴۹/۷ با درجه آزادی ۹ و دو نظر گرفتن ۰/۰۰۵ احتمال خطا از مقدار خری دو جدول یعنی ۹/۲۹ بزرگتر است. بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت که میزان استفاده اکثر دانشجویان از رایانه در انجام کارهای روزانه به میزان متوسطی است.

۲. میزان توانایی یافتن اطلاعات از طریق منابع

جدول ۶. میزان توانایی یافتن اطلاعات از طریق منابع

درصد توانایی	توانایی	میزان توانایی یافتن اطلاعات از طریق منابع
۷/۵	۱۵	بسیار کم
۷/۸	۱۶	کم
۵۱/۵	۱۷۴	متوسط
۲۰/۱	۱۱۹	زیاد
۱/۸	۶	خیلی زیاد
۱۰۰/۰	۳۳۵	کلی

Sig=۰/۰۰۰۰۲

X²=۲۰۲۵

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که میزان توانایی اکثر دانشجویان مورد

بررسی در این تحقیق یعنی حدود ۵۹ درصد آنان برای باسین اطلاعات از طریق منابع متوسط هستند میزان توانایی حدود ۲۰ درصد به میزان زیاد، حدود ۸ درصد کم، ۸ درصد بسیار کم و میزان توانایی حدود ۲ درصد نیز به میزان بسیار زیاد است. با توجه به این که مقدار عمده محاسبه شده یعنی ۳۰۲/۵ با درجه آزادی ۹ و در نظر گرفتن ۰/۰۵ احتمال خطا از مقدار حسی دو جدول یعنی ۹/۲۹ بزرگتر است. بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که میزان توانایی اکثر دانشجویان در باسین اطلاعات از طریق منابع به میزان متوسط است.

۳ میزان استفاده از مجموعه شخصی برای به دست آوردن اطلاعات

جدول ۷. میزان استفاده از مجموعه شخصی برای به دست آوردن اطلاعات

میزان استفاده از مجموعه شخصی برای به دست آوردن اطلاعات	فردانی	درصد فردانی
بسیار کم	۶۵	۱۲/۹
کم	۵۵	۱۲/۲
متوسط	۱۱۲	۲۱/۲
زیاد	۸۵	۱۵/۹
خیلی زیاد	۸	۱/۶
کل	۳۲۷	۱۰۰/۰

۳۰۰ ۱۵۰ ۰ ۱۵۰ ۳۰۰

با توجه به جدول فوق مشاهده می شود که میزان استفاده اکثر دانشجویان یعنی حدود ۲۲ درصد آنان از مجموعه شخصی برای به دست آوردن اطلاعات به میزان متوسط است. میزان استفاده حدود ۲۵ درصد به میزان زیاد، حدود ۱۶ درصد به میزان کم، حدود ۱۳ درصد بسیار کم و حدود ۲ درصد نیز به میزان بسیار زیاد از مجموعه شخصی برای به دست آوردن اطلاعات استفاده می کنند. با توجه به این که مقدار عمده محاسبه شده یعنی ۱۵۰/۱ با درجه آزادی ۹ و در نظر گرفتن ۰/۰۵ احتمال خطا از مقدار حسی دو جدول یعنی ۹/۲۹ بزرگتر است. بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که میزان استفاده اکثر دانشجویان از مجموعه شخصی برای به دست آوردن اطلاعات به حد متوسط است.

۶. میزان استفاده از بانک‌های اطلاعاتی ناپیوسته (لوح‌نشرده) برای به‌دست آوردن اطلاعات

جدول ۸. میزان استفاده از بانک‌های اطلاعاتی ناپیوسته برای به دست آوردن اطلاعات

درصد فراوانی	فراوانی	میزان استفاده از بانک‌های اطلاعاتی ناپیوسته برای به دست آوردن اطلاعات
۱۲/۰	۲۷	بسیار کم
۱۸/۱	۹۲	کم
۳۲/۴	۱۱۴	متوسط
۲۲/۲	۷۵	زیاد
۰/۹	۳	خیلی زیاد
۱۰۰/۰	۳۳۵	کل

$$\bar{X}_3 = 112.7 \quad S_3 = 0.1002$$

همان‌طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، میزان استفاده اکثر دانشجویان یعنی حدود ۲۵ درصد آنها از بانک‌های اطلاعاتی ناپیوسته برای به دست آوردن اطلاعات در حد متوسط است. میزان استفاده حدود ۲۸ درصد در حد کم، حدود ۲۲ درصد در حد زیاد، ۱۲ درصد بسیار کم و میزان استفاده حدود ۱ درصد نیز در حد خیلی زیاد است. با توجه به این که مقدار χ^2 دو مناسب شده یعنی ۱۱۲/۷ با توجه آزادی ۱ و در نظر گرفتن احتمال خطا از مقدار χ^2 دو جدول معنی مقدار ۱/۲۹۹ بزرگ‌تر است. بنابراین، با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت که میزان استفاده اکثر دانشجویان از بانک‌های اطلاعاتی ناپیوسته برای به دست آوردن اطلاعات در حد متوسط است.

۵. میزان استفاده از شبکه‌های اطلاع‌رسانی پیوسته و اینترنت برای به دست آوردن اطلاعات

جدول ۹. میزان استفاده از شبکه‌های اطلاع‌رسانی پیوسته و اینترنت

درصد فراوانی	فراوانی	میزان استفاده از شبکه‌های اطلاع‌رسانی پیوسته و اینترنت
۲/۲	۱۲	بسیار کم
۷/۵	۲۵	کم

جدول ۹. میزان استفاده از شبکه های اطلاع رسانی پوسته و اینترنت

میزان استفاده از شبکه های اطلاع رسانی پوسته و اینترنت	فراوانی	درصد فراوانی
متوسط	۶۰	۳۶٫۴
زیاد	۱۳۷	۸۰٫۹
خیلی زیاد	۵۲	۳۰٫۱
کلی	۳۳۵	۲۰۰٫۰

$$X^2 = 165.9 - df = 1$$

با توجه به جدول فوق سلاسه می شود میزان استفاده اکثر دانشجویان یعنی حدود ۹۱ درصد آنها از شبکه های اطلاع رسانی پوسته و اینترنت برای به دست آوردن اطلاعات در حد زیاد است. میزان استفاده حدود ۳۶ درصد در حد متوسط، حدود ۳۰ درصد خیلی زیاد، حدود ۸ درصد کم و حدود ۹ درصد نیز در حد بسیار کم است. با توجه به این که مقدار χ^2 در معادله شده یعنی ۱۶۵٫۹ با درجه آزادی ۱ و در نظر گرفتن ۰٫۰۵ احتمال خطا از مقدار χ^2 جدول یعنی ۰٫۹۹ بزرگتر است. بنابراین، با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که میزان استفاده اکثر دانشجویان از شبکه های اطلاعاتی پوسته و اینترنت برای به دست آوردن اطلاعات در حد زیاد است.

میزان استفاده از مراکز اطلاع رسانی برای به دست آوردن اطلاعات

جدول ۱۰ میزان استفاده از مراکز اطلاع رسانی برای به دست آوردن اطلاعات

میزان استفاده از مراکز اطلاع رسانی برای به دست آوردن اطلاعات	فراوانی	درصد فراوانی
بسیار کم	۳۷	۲۸
کم	۵۱	۳۸
متوسط	۱۱۹	۸۹
زیاد	۵۸	۴۳
خیلی زیاد	۴	۳
کلی	۳۳۵	۲۵۰

$$X^2 = 165.9 - df = 1$$

با توجه به جدول فوق ملاحظه می‌شود، میزان استفاده اکثر دانشجویان یعنی حدود ۲۵ درصد آنها از مراکز اطلاع‌رسانی برای به دست آوردن اطلاعات در حد متوسط است. میزان استفاده حدود ۲۹ درصد در حد کم، حدود ۱۸ درصد در حد زیاد، حدود ۹ درصد در حد بسیار کم و حدود ۱ درصد از دانشجویان نیز در حد بسیار زیاد از مراکز اطلاع‌رسانی برای به دست آوردن اطلاعات استفاده می‌کنند. با توجه به این که مقدار سی دو محاسب شده یعنی ۱۹۶/۹ با درجه آزادی ۹ و در نظر گرفتن ۰/۰۵ احتمال خطا از مقدار سی دو جدول یعنی ۹/۲۹ بزرگتر است. بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت که میزان استفاده اکثر دانشجویان از مراکز اطلاع‌رسانی برای به دست آوردن اطلاعات در حد متوسط است.

۳- میزان مهارت در استفاده از موتور جستجوی Google

جدول ۱۱- میزان مهارت در استفاده از موتور جستجوی Google

درصد فراوانی	فراوانی	میزان مهارت در استفاده از موتور جستجوی گوگل
۶/۸	۱۳	بسیار کم
۸/۷	۱۹	کم
۳۵/۸	۱۲۰	متوسط
۲۰/۳	۱۳۵	زیاد
۸/۲	۲۸	خیلی زیاد
۱۰۰/۰	۳۳۵	کلی

$\chi^2 = 182/1$ $p < 0.0001$

رتال جامع علوم انسانی

با توجه به جدول فوق ملاحظه می‌شود، میزان مهارت اکثر دانشجویان یعنی حدود ۲۰ درصد آنان در استفاده از موتور جستجوی گوگل در حد زیادی است. میزان مهارت حدود ۳۶ درصد در حد متوسط، حدود ۸ درصد در حد خیلی زیاد، ۹ درصد در حد کم و میزان مهارت حدود ۷ درصد نیز در استفاده از موتور جستجوگر گوگل در حد بسیار کم است. با توجه به این که مقدار سی دو محاسب شده یعنی ۱۸۲/۱ با درجه آزادی ۹ و در نظر گرفتن ۰/۰۵ احتمال خطا از مقدار سی دو جدول یعنی ۹/۲۹ بزرگتر است. بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت که میزان مهارت اکثر دانشجویان در استفاده از سایت جستجوگر گوگل در حد زیاد است.

۸. میزان مهارت در استفاده از موتور جستجوی Yahoo

جدول ۱۲. میزان مهارت در استفاده از موتور جستجوی Yahoo

میزان مهارت در استفاده از موتور جستجوی Yahoo	تعداد	درصد (درصد)
بسیار کم	۲۵	۱۰٫۴
کم	۵۹	۲۴٫۰
متوسط	۱۶۲	۶۵٫۶
زیاد	۰	۰٫۰
خیلی زیاد	۱۶	۶٫۴
کل	۲۶۲	۱۰۰٫۰

۱۳۹۰ - زمستان - شماره ۲ - مجله مرآت اطلاعاتی

با توجه به جدول فوق ملاحظه می شود، میزان مهارت اکثر دانشجویان یعنی حدود ۶۵ درصد آنها از سایت جستجوگر Yahoo در حد متوسط است. میزان مهارت ۲۴ درصد دانشجویان در حد کم، حدود ۱۰ درصد زیاد، حدود ۱۰ درصد در حد بسیار کم و میزان مهارت حدود ۶ درصد از دانشجویان میزان استفاده از سایت Yahoo در حد خیلی زیاد برده است. با توجه به این که تقابل این دو معیار ۳۵٪ یعنی ۱۹۷ نفر با توجه آشنایی ۱ و در نظر گرفتن ۱۰۰٪ احتمال خطا از مقدار صفر دو جدول یعنی ۱۶۹ بزرگتر است بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که میزان مهارت اکثر دانشجویان در استفاده از سایت Yahoo در حد متوسط است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۹. میزان تشریح میزان آشنایی و استفاده از پایگاه های اطلاعاتی مختلف

جدول ۱۳. میزان آشنایی و استفاده از پایگاه های اطلاعاتی مختلف

شماره جای تشریح	میزان	تعداد	پایگاه های اطلاعاتی
۱	۱٫۸	۲۶۵	Science Direct
۲	۱٫۵	۲۱۱	Springer

جدول ۱۲ (ادام)

انحراف استاندارد	میانگین	N	شاخص‌های آماری
			پایگاه‌های اطلاعاتی
۱/۱	۱/۴	۳۳۵	ISI
۴/۰	۱/۸	۳۳۵	proquest
۴/۰	۱/۷	۳۳۵	chap

مسئله‌ای که در جدول فوق مشاهده می‌شود میانگین نمرات میزان استفاده از سایت Science Direct حدود ۲۸٪ است که این میزان بیشتر از میانگین استفاده از سایر سایت‌های علمی بوده است. بعد از سایت Science Direct به ترتیب سایت‌های Springer ISI proquest و Chap بیشترین میزان قدرتی و استفاده را در بین دانشجوگان داشته‌اند.

۹۰. میانگین نمرات میزان استفاده از روش‌های مختلف دستیابی به اطلاعات

جدول ۱۳ میانگین نمرات میزان استفاده دانشجوگان از روش‌های مختلف دستیابی به اطلاعات

انحراف استاندارد	میانگین	N	شاخص‌های آماری
			روش‌های دستیابی به اطلاعات
۱/۱	۳/۴	۳۳۵	جستجو در موتورهای جستجوگر
۱	۳/۱	۳۳۵	مراجعه به سایت‌های مرتبط با موضوع
۱/۹	۳/۱	۳۳۵	مراجعه به کتابخانه مرکزی دانشگاه
۱	۳/۱	۳۳۵	مراجعه حضوری به کتابخانه
۱	۳	۳۳۵	مراجعه به پایگاه‌های اطلاعاتی آنلاین
۱	۱/۳	۳۳۵	مراجعه به کتابخانه دانشگاهها
۱	۱/۵	۳۳۵	مراجعه به کتابخانه‌های شخصی
۱	۱/۴	۳۳۵	تیرگت در سوابق‌ها و کفرانس‌ها
۰/۸	۱/۳	۳۳۵	جستجو در کتابخانه‌های خارج از دانشگاه

مسئله‌ای که در جدول فوق مشاهده می‌شود، مهم‌ترین روش دستیابی دانشجوگان به اطلاعات جستجوگر در موتورهای کلمه‌ی بوده است. میانگین نمرات استفاده از این

۱۲. میزان مهارت در زبان انگلیسی برای بهره‌گیری از منابع مختلف

جدول ۱۸. میزان مهارت در زبان انگلیسی برای بهره‌گیری از منابع مختلف

میزان مهارت در زبان انگلیسی	فرداتی	درصد فرداتی
بسیار کم	۲۲	۹٫۵
کم	۷۰	۲۸٫۸
متوسط	۱۵۱	۶۰٫۱
زیاد	۷۰	۲۸٫۸
خیلی زیاد	۱۹	۷٫۷
کل	۲۲۲	۱۰۰٫۰

۲۳۰ - ۱۰۰ - ۱۰۰۰۰

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که میزان مهارت اکثر دانشجویان یعنی حدود ۶۵ درصد آنان در زبان انگلیسی برای بهره‌گیری از منابع مختلف در حد متوسط بوده است. با توجه به این که مقدار شیء و شکلیت شده یعنی ۲۰۰۰۰۰ یا درجه نرادی ۴ و در نظر گرفتن ۰٫۰۰۵ احتمال خطا از مقدار حدی این جدول یعنی ۹٫۷۹ بزرگتر است بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت که میزان مهارت اکثر دانشجویان یعنی حدود ۶۵ درصد آنان در استفاده از زبان انگلیسی برای بهره‌گیری از منابع مختلف در حد متوسط است.

۱۵. میزان احساس نیاز به کتب مهارت‌های اطلاعاتی و شیوه‌های دستیابی به اطلاعات

جدول ۱۹. میزان احساس نیاز به کتب مهارت‌های اطلاعاتی و شیوه‌های دستیابی به اطلاعات

میزان احساس نیاز به کتب مهارت‌های اطلاعاتی	فرداتی	درصد فرداتی
بسیار کم	۱۹	۵٫۷
کم	۲۲	۱۹٫۵
متوسط	۱۵۱	۶۰٫۱

جدول ۱۹. (ادامه)

میزان احساس نیاز به کسب مهارت‌های اطلاعاتی	فراوانی	درصد فراوانی
زیاد	۸۲	۱۲/۵
خیلی زیاد	۱۷	۵/۹
کل	۲۲۵	۱۰۰/۰

$$\text{sig} = ۰/۰۰۰۴ \quad -df = ۱۸۰ \quad \chi^2 =$$

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود میزان احساس نیاز اکثر دانشجویان یعنی حدود ۲۵ درصد آنان به کسب مهارت‌های اطلاعاتی و شیوه‌های دستیابی به اطلاعات در حد متوسط بوده است. با توجه به این که مقدار χ^2 در محاسبه شده یعنی ۱۸۰ با درجه آزادی ۲ و در نظر گرفتن احتمال ۰/۰۵ احتمال خطا از مقدار χ^2 در جدول یعنی ۹/۲۹ بزرگ‌تر است. بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت که اکثر دانشجویان در حد متوسط به کسب مهارت‌های اطلاعاتی و شیوه‌های دستیابی به اطلاعات احساس نیاز می‌کنند.

۱۶. میزان مؤثر بودن کتابداران در کمک و راهنمایی برای رفع نیازهای اطلاعاتی

جدول ۲۰. میزان مؤثر بودن کتابداران در کمک و راهنمایی برای رفع

نیازهای اطلاعاتی

میزان مؤثر بودن کتابداران	فراوانی	درصد فراوانی
بسیار کم	۵۲	۸/۱۵
کم	۲۱	۲/۹
متوسط	۱۶۹	۱۰/۹۸
زیاد	۷۲	۵/۲۶
خیلی زیاد	۱۸	۲/۵
کل	۲۲۵	۱۰۰/۰

$$\text{sig} = ۰/۰۰۰۴ \quad -df = ۱۸۰ \quad \chi^2 =$$

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که به نظر اکثر دانشجویان یعنی حدود ۲۸ درصد آنان میزان تأثیر کتابداران در کمک و راهنمایی برای رفع نیازهای اطلاعاتی در حد

متوسطی است. با توجه به این که مقدار نمره در سنجش شده پهنی ۱۹۱ با درجه نمراتی ۲ و در نظر گرفتن ۱۰۱۵ احتمال خطا از مقدار نمره در جدول پهنی ۹۲۹ بزرگتر است. بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که گرایش از در حد متوسطی در کسب و راهمایی به دانشجویان برای رفع نیازهای اطلاعاتی مؤثرند.

۱۷. میزان استفاده از اینترنت در تحقیقات

جدول ۲۱. میزان استفاده از اینترنت در تحقیقات

درصد نمراتی	نمراتی	میزان استفاده از اینترنت در تحقیقات
۳۵	۱۴	بسیار کم
۹۵	۳۵	کم
۳۰۹	۱۰۹	متوسط
۲۱۰۲	۱۱۸	زیاد
۲۷۵	۵۹	خیلی زیاد
۶۰۰۴	۲۲۵	کل

$$X_p = \frac{225}{6004} = 3.7\%$$

همانگونه که در جدول مشاهده می شود، میزان استفاده اکثر دانشجویان پهنی حدود ۲۱ درصد آنان از اینترنت در تحقیقات خود به میزان زیاد است. با توجه به این که مقدار نمره در سنجش شده پهنی ۱۲۹۹ با درجه نمراتی ۲ و در نظر گرفتن ۱۰۱۵ احتمال خطا از مقدار نمره در جدول پهنی ۳۳۹ بزرگتر است بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت اکثر دانشجویان به میزان زیادی از اینترنت در تحقیقات خود استفاده می کنند.

۱۸. مهم ترین راهکارهای توسعه مورد اطلاعاتی

جدول ۲۲. سابقین امرات راهکارهای توسعه مورد اطلاعاتی

تعداد استاندارد	میانگین	N	شاخص های آماری	راهکارها
۰.۲۹	۰.۵۷	۳۳۵		از کرسی کارگزاران آموزشی

جدول ۲۲. (ادامه)

شماره تعیین	میانگین	N	مشخصات آماری راهنماها
۰/۵۹	۰/۲۱	۳۳۵	آموزش از راه دور (از طریق اینترنت)
۰/۶۸	۰/۲۵	۳۳۵	برگزاری دوره‌های آموزشی توانمند
۰/۶۲	۰/۱۶	۳۳۵	آموزش از طریق پرورش
۰/۶۱	۰/۲۱	۳۳۵	آموزش از طریق تالیف‌های راهنمای حسب شد، در کتابخانه
۰/۶۵	۰/۱۲	۳۳۵	آموزش از طریق کتابخانه تخصصی

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، مهم‌ترین راهنما توسعه سواد اطلاعاتی از نظر دانشجوین برگزاری کارگاه‌های آموزشی بوده است.

۱۹. مهم‌ترین مشکلات هر زمینه توسعه سواد اطلاعاتی

جدول ۲۳. میانگین نمرات مشکلات توسعه سواد اطلاعاتی

شماره تعیین	میانگین	N	مشخصات آماری مشکلات توسعه سواد اطلاعاتی
۰/۶۹	۰/۵۲	۳۳۵	عدم وجود منابع بهای مورد نیاز
۰/۶۸	۰/۶۷	۳۳۵	عدم وجود پایگاه‌های اطلاع‌رسانی مورد نیاز و مشاوران
۰/۶۴	۰/۳۵	۳۳۵	عدم وجود آشنایی کافی با زبان‌های رایج علوم انسانی
۰/۶۵	۰/۲۸	۳۳۵	عدم وجود منابع الکترونیک مورد نیاز
۰/۶۴	۰/۲۵	۳۳۵	عدم وجود استفاده از اطلاعات روزآمد
۰/۶۱	۰/۲۱	۳۳۵	عدم وجود تعداد کافی کامپیوتر و تجهیزات آن در کتابخانه
۰/۶۲	۰/۲۴	۳۳۵	عدم وجود همکاری کتابداران
۰/۶۷	۰/۰۸	۳۳۵	عدم توجه مسئولان آموزش و پرورش به منابع در کتابخانه

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که مهم‌ترین مشکل از نظر دانشجویان در زمینه توسعه سواد اطلاعاتی عدم وجود منبع چاپی مورد نیاز بوده است.

۲۰. فرضیه‌های محلی

فرضیه ۱. دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهرکرد از سواد اطلاعاتی بالاتر از حد متوسط برخوردار هستند.

جدول ۲۲. آمارهای توصیفی میزان سواد اطلاعاتی دانشجویان

میزان سواد اطلاعاتی	فراوانی	درصد فراوانی
بسیار کم	۱۲	۲/۲
کم	۵۹	۶/۱۷
متوسط	۷۵	۲/۲۲
زیاد	۱۹۹	۵/۹۹
خیلی زیاد	۲۸	۳/۱۱
کل	۳۲۵	۱۰/۱۰۰

$$\bar{X}_1 = 102/7 \quad S_1 = 17/002$$

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که میزان سواد اطلاعاتی حدود ۹۹/۵ درصد از دانشجویان زیاد و حدود ۱۱/۴ درصد آنان نیز در حد خیلی زیاد بوده است. بنابراین، مجموعاً می‌توان گفت سواد اطلاعاتی حدود ۵۶ درصد از دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی این دانشگاه بیش از حد متوسط بوده است. لذا، بدون اغراق می‌توان محاسبه شده با درجه آزادی ۲ و در نظر گرفتن ۱۰۰-۵ احتمال خطا از مقدار بحرانی جدول بزرگ‌تر است. بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت که دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهرکرد از سواد اطلاعاتی بالاتر از حد متوسط برخوردارند. در نتیجه، فرضیه ۱ تحقیق تأیید می‌شود.

فرضیه ۲. سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان دختر و پسر دوره تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهرکرد تفاوت معنی‌دار با هم ندارد.

برای بررسی تفاوت سواد اطلاعاتی بین دانشجویان دختر و پسر از آزمون ۱ با گروه‌های مستقل استفاده شده است.

جدول ۲۵. آزمون ۱ با گروه‌های مستقل برای بررسی تفاوت میانگین نمرات سواد اطلاعاتی بین دانشجویان دختر و پسر

گروه‌ها	فروتنی	میانگین	انحراف استاندارد	df	t	سطح معنی‌داری
دانشجویان پسر	۱۲۷	۱۷۱/۱	۲۸/۱	۳۳۳	۱/۶	۰/۰۲۶
دانشجویان دختر	۱۸۷	۱۷۵/۳	۲۸/۲			

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که میانگین نمرات سواد اطلاعاتی در بین دانشجویان دختر حدود ۱۷۵ می‌باشد در حالی که میانگین این نمرات در بین دانشجویان پسر حدود ۱۷۱ است. برای پسر بودن به این که آنها این تفاوت معنی‌دار است یا نه مقدار محاسبه شده با جدول مقایسه شد همان‌طور که مشاهده می‌شود محاسبه شده معادل ۱/۱ است که این مقدار با در نظر گرفتن درجه آزادی ۳۳۳ و ۰/۰۵ احتمال خطا از مقدار جدول ۱/۹۶ کوچک‌تر است. بنابراین تفاوت میانگین‌ها معنی‌دار نیست و می‌توان گفت بین دانشجویان دختر و پسر از نظر سطح سواد اطلاعاتی تفاوت معنی‌داری وجود نداشته است. بنابراین فرضیه ۱ تحقیق نیز تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج تحقیق، از میان دانشجویان مورد بررسی در این تحقیق، ۵۶ درصد آنها زن و حدود ۴۴ درصد مرد بودند. میانگین سن آنها حدود ۲۵ سال می‌باشد. همچنین از ۳۳۵ نفر دانشجوی تحصیلات تکمیلی ۱۹۳ نفر کارشناسی ارشد، ۱۸ نفر دانشجوی دامپزشکی و ۱۲۴ نفر نیز دانشجوی دوره دکتری (Ph.D) بودند. بیش‌ترین تعداد دانشجویان از رشته‌های کشاورزی (۲۴ درصد) و دامپزشکی (۳۱ درصد) است.

نتایج دیگر تحقیق نشان می‌دهد که میزان استفاده اکثر دانشجویان از رایانه در انجام کارهای روزانه، از مجموعه شخصی، از بانک‌های اطلاعاتی رایج، از مراکز اطلاع‌رسانی برای به دست آوردن اطلاعات و همچنین میزان توانایی آنها در یافتن اطلاعات از طریق منابع و در استفاده از سایت پاهو در حد متوسط است. اضافه بر این، اکثر دانشجویان در حد متوسط از شیوه‌های استاده‌ی با منابع الکترونیکی و اینترنتی آشنا هستند.

دیگر نتایج نشان می‌دهد میزان مهارت اکثر دانشجویان در استفاده از سایت جستجوگر گوگل، بانک‌های اطلاعاتی پیوسته و اینترنت برای به دست آوردن

اطلاعات در حد زیادی است و اکثر آنها از اینترنت در تحقیقات خود در حد زیاد استفاده می‌کنند. هم‌چنین می‌توان گفت که کتابداران در حد متوسطی در کمک و راهنمایی به دانشجویان برای رفع نیازهای اطلاعاتی مؤثرند. اضافه بر این، بحث از سایت Science Direct به ترتیب سایت‌های ISI ProQuest، JSTOR و Springer و Oap بیش‌ترین میزان آشنایی و استفاده را در بین دانشجویان دانشگاه مهم‌ترین روش دستیابی دانشجویان به اطلاعات است. حضور در مؤتمرات علمی بوده است. نشریات آموزشی بیش‌ترین میزان استفاده را در بین دانشجویان برای نوشتن یک مقاله تخصصی داشته است.

نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد که مهم‌ترین دشواری توسعه سواد اطلاعاتی از نظر دانشجویان برگزاری کارگاه‌های و مهم‌ترین مشکل از نظر آنها عدم وجود منابع چاپی مورد نیاز بوده است.

در نهایت، بر اساس نتایج کلی تحقیق، سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه شهرکرد در حد متوسط است و فرصه ۱ تحقیق، منی بر این که دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهرکرد از سواد اطلاعاتی بالاتر از حد متوسط برخوردار می‌باشند تأیید می‌شود. هم‌چنین، فرصه ۲ تحقیق، منی بر این که بین سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان دختر و پسر دوره تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهرکرد تفاوت معنی‌دار وجود ندارد، نیز تأیید می‌شود و از نظر سطح سواد اطلاعاتی بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهرکرد تفاوتی وجود ندارد.

پیشنهاد‌های پژوهش

با توجه به گسترش روزافزون اطلاعات و ظهور فن‌آوری‌های جدید اطلاعاتی، حرکت جامعه جهانی به سوی جامعه اطلاعاتی امری بدیهی است. لذا نیاز راه دسترسی دقیق و سریع، بلایند و ذخیره منابع اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی با توجه به فن‌آوری‌های جدید، نیازمند گسترش جملات‌شعاعی و پژوهش‌های استند که این مهارت‌ها با ارتقای سواد اطلاعاتی می‌تواند چهارم‌ساله شود با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد‌های به شرح زیر ارائه می‌گردد:

۱. برگزاری سمینارها و سخنرانی‌هایی در دانشگاه به منظور بالا بردن سطح آگاهی در زمینه فن‌آوری‌ها و فن‌آوری‌های گوناگون منابع اطلاعاتی.
۲. تهیه راهنماها و بروشورهای مفید و مناسب و تشویق مستفان برای استفاده از آنها.
۳. برنامه‌ریزی برای آموزش‌های مداوم آشنایی با انواع منابع اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی و نحوه استفاده از آنها برای استفاده کنندگان.

- ۴ توسعه و برنامه‌ریزی برای آموزش مهارت‌های سواد اطلاعاتی دانشجویان مطابق با نیازهای جامعه و حرفه‌های آینده و معطوفان آینده به منظور ارتقاء بهینه از سطح اطلاعاتی جهت تولید دانش
- ۵ توسعه محورهای علمی و فناوری‌های دانش‌های دانشگاهی بر اساس اصول علمی و آموزشی
- ۶ تربیت نیروی انسانی متخصص و کادربخشا و تربیت تشکلات برای امر آموزشی
- ۷ برگزاری دوره‌های آموزشی مهارت‌های سواد اطلاعاتی برای اعضای هیأت علمی دانشجوین کارکنان و تشکلات
- ۸ توسعه بودجه مشخص از حوزه مهارت پژوهشی دانشگاه برای امر آموزشی

مباحث

بر اساس برهه (۱۳۸۴) بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی در امر آموزش اطلاعاتی و توسعه سواد اطلاعاتی در دانشگاه‌ها مراکز اطلاع‌رسانی و مؤسسه‌ها مشاهده شد ۶ و ۷ مرکز به روشی و جست‌وجوی علمی و دیگری مشاهده مهارت‌های سواد اطلاعاتی و مرکز آسان‌فیس رسوبی

توجه به امر (۱۳۸۴) آموزش سواد اطلاعاتی (تعمیرات و ارتقاء) تهران قابل استناد است (۱۳۸۴) با همکاری هیأت علمی در امر سواد اطلاعاتی پژوهشی برنامه‌های دیگری است سواد اطلاعاتی به دانشگاه تهران و علوم انسانی دانشگاه تهران مشاهده شد (۱۳۸۴) و در امر آسان‌فیس و جست‌وجوی علمی و اطلاع‌رسانی

توجه به امر (۱۳۸۴) سواد اطلاعاتی و سواد آسان‌فیس و جست‌وجوی علمی و اطلاع‌رسانی مشاهده شد (۱۳۸۴) مرکز آسان‌فیس رسوبی و مرکز آسان‌فیس رسوبی در امر سواد اطلاعاتی و توسعه سواد اطلاعاتی در دانشگاه‌ها مراکز اطلاع‌رسانی و مؤسسه‌ها مشاهده شد ۶ و ۷ مرکز به روشی و جست‌وجوی علمی و دیگری مشاهده مهارت‌های سواد اطلاعاتی و مرکز آسان‌فیس رسوبی

توجه به امر (۱۳۸۴) سواد اطلاعاتی با مهارت‌های لازم در دانشجویان برای تسهیل در ارتقاء از اطلاعاتی در آموزش اطلاعاتی و توسعه سواد اطلاعاتی در دانشگاه‌ها مراکز اطلاع‌رسانی و مؤسسه‌ها مشاهده شد ۶ و ۷ مرکز به روشی و جست‌وجوی علمی و دیگری مشاهده مهارت‌های سواد اطلاعاتی و مرکز آسان‌فیس رسوبی

مجموعه مازک، (۱۳۸۰). مطالعه‌ای در باب سواد و مهارت‌های اطلاعاتی دانشجوگان دوره کارشناسی کتابخانه آموزشی سواد و مهارت‌های اطلاعاتی در رشته‌های ترانس دوره کارشناسی، ترجمه ناهید طباطبائی، گزیده مقالات اجلاس ۱۹۹ بانکوک، ۲۰-۲۸ تیر ۱۳۸۸ (۱۳۸۸) تهران: کتابخانه جمهوری اسلامی ایران، صص ۱۱۹-۱۲۷.

Mayson, Ian (2001). Library user education: powerful learning, Powerful partnership, edit by Barbara J. Jorlet: the scarecrow press.

Mason, Eva Briggs (2006). The impact of library information literacy instruction on the subsequent academic performance of community college students in online courses. UNIVERSITY OF THE PACIFIC.

Webster, S.; Johnson, B. (2002). Assessment for information literacy paper presented at the Information conference II and information literacy, 20-22 march 2002, Glasgow, W, Scotland.

Fernst, Cheryl, Haman, Delwar, Cumming, Kaye (2008). Nursing students' information literacy skills: Prior to and after information literacy instruction international lifelong learning conference. Life learning: Reflecting.

ژوبشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی